

DISPUTATIO V.
DE PECCATO
ORIGINIS,

Quod, auspice Christo,

PRAESIDE DANIELE HOF-
MANNO D. M. HENRICVS BOE-
thius Hebraeae linguae professor,
responsurus pro consequenda
licentia in Theologia

Probabit esse Accidens vitium,

22. Martij.

N° 1586.

Helmstadij Excusa per Iacobum Lucium.

8

DISSERTATIO V.
DE PECCATO

ORIGINIS

Quod scripsit Christoph.

BRASSIDEB DANIELLE HOF

MAJNO & M. HENRICHSEN

Præsidentibus et Regibus

responsarius et compendarius

licentia in Theologia

Problema in Theologia

et Philosophia

8

DISPUTATIO V.
DE PECCATO ORIGINIS,
Et quidem
AFFIRMATIVA
Quòd sit accidens vitium.

I.

 *V*atuor disputationibus **DE** I beneficio defen-
dimus negatiuam: peccatum originis non esse
substantiam, seu rem per se subsistentem.

II. Nunc de eodem peccato disertè affirma-
mus, quòd sit accidens vitium.

III. Accidens Græcè συμπεθενης, Hebr. קוּהַ vel מְקוּהַ
non tantum de contingente quodam, sed etiam de opposito
substantiæ in διχοτομια. Philosophorum summa accipitur,
quod posterius significatum hic potissimum respicimus.

III. Diuisionem enim vniuersi in substantiam & acci-
dens negamus sacris literis aduersam, agnoscimus autem
ysdem consentaneam.

V. Perlustranti enim summa, qua possit diligentia, om-
nia, nihil offertur, quod neutrum sit istorum, & tertium
quiddam monstret certoq; probet.

VI. Ac si veritas non experiretur Neutrales, homines
scilicet nullius certi generis, istorum generum certa suffici-
entia minus vocaretur in dubium.

VII, Quicquid autem isti somnient, expedita est hoc
loco doctrina, cum Flacius, cuius Manichaicum dogma in
pugna.

pugnamus, eam recipiat. Duo, inquit, tantum sunt in ho-
mine, Accidentia & Substantia. 2. parte clavis pag. 488

VIII. Idem statuit alterutrum horum genus necessario
peccato tribuendum. Nulla, inquit, sunt nunc quidem (præ-
sertim in scholis ac inter literatos, quibus ista solis scribun-
tur) verba magis nota aptaq; in describenda definiendaq;
rerum aliquarum natura quam si dicas, ea esse vel accidens
vel substantiam vel essentiam quandam. Quas voces, si de
illis definitis neges esse dicendas, eisue tribuendas, tum
lectorem necessario in caeca quadam obscuritate dubitatio-
neq; relinques, ut ignoret, quid propriè sit, aut non sit, de
quo definiendo agitur. Demonstrat. pag. 321.

IX. Addimus testes ex veteribus Theologis gravissi-
mos, Sic enim Augustinus lib. 5. de Trinitate cap. 4. In re-
bus creatis & mutabilibus, quod non secundum substantiam
dicitur, restat ut secundum accidens dicatur.

X. Cyrillus lib. II. Thesauri cap. 1. Si quid non est acci-
dens, necessario erit substantia.

XI. Imperito sanè vulgo scholasticas voces, quas non
intelligunt, proponi importunum ducimus, & quemadmo-
dum Paulus I. Cor. 14. loquitur, barbarum.

XII. Sed hinc decernere, ne retineatur in Ecclesia hæc
phrasis: Peccatum originis est accidens, non secus stolidum
ducimus, ac si quis latinam linguam vetet pastoribus, quod
auditores rustici eam non intelligant.

XIII. Est autem accidens, quod adesse & abesse po-
test, sine subiecti corruptione vel interitu.

XIII.

XIII. Quod adest & abest, manifestò agnoscitur aliud quiddam quàm subiectum, in quo est, vel à quo abest.

XV. Cumq; accidens, quod non est nihil negatiuum, non annihilat subiectum, in quo est, etsi ab eodem etiam absit, id quod definitio negatione corruptionis indicat, frustra hic offenduntur ignorantes vim vocum.

XVI. Liquet etiam multa accidentia esse subiectorum corruptiones, quæ tamen nisi subiecto superstite non essent, vt has excludi definitione, vanus sit metus.

XVII. Subijcimus tamen & hanc definitionem. Accidens est, quod non est substantia, neq; pars substantiæ, sed in alio est mutabiliter.

XVIII. Definitionem approbat historia creationis. Deus enim terræ substantiam condidit die primo, & huic ipsi citra additamentum partis, quæ terra esset, vim germinandi indidit die quinto. Gen. I. Vnde constat vim germinandi neq; substantiam esse terræ neq; partem substantiæ terræ, sed in terra esse mutabiliter.

XIX. Quia autem variae sunt species accidentium, re-uocamus præsentem vocis usum ad prædicamentum Qualitatis, & huius secundam speciem.

XX. Istius autē aliæ rursus sunt positivæ, aliæ priuatiuæ.

XXI. Positivæ sunt omnes vires à Deo conditæ in substantijs, aut in eis natæ institutione Physica, seu beneficio naturæ, vt sint causæ certarum actionum.

XXII. Priuatiuæ sunt impotentia aut absentia virium, quæ inesse poterant aut debebant institutione naturæ:

Deprauatio item & ἀταξία reliquiarum, ex qua effectus si
qui à subiecti qualitatibus posituiis & corruptis adhuc pro-
deant, vitium contrahant.

XXIII. Quod peccatum originis sit qualitas, & res
positiua negamus.

XXIIII. Quod idem sit ἀδυναμία & signis horrenda,
asseueramus.

XXV. Has duas theses hinc confirmabimus, antequam
muniamus sententiam de accidente, ne quis in genere hoc vel
illud amplexetur, quod peccatum tamen non sit.

XXVI. Omnes vires positivæ habent authorem &
creatorem DEVM. Psal. 146. Act. 14. DEVS fecit
cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt. Ioh. 1. O-
mnia per λόγον facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod
factum est. Act. 17. In ipso vivimus, mouemur & sumus.

XXVII. Sicut igitur rectè negauimus peccatum esse
substantiam, ne DEVS eius creator sit: sic etiam rectè in-
ficiamur, idem esse qualitatem vel vim positiuam, cum vel
hoc modo DEO authori deberetur.

XXVIII. Obseruauit hoc Augustinus, ideò lib. 11.
de ciuitate DEI cap. 9. ait: Mali nulla est natura. Et ex
Psalmo 40. vbi dicitur: Sana animam meam quia peccavi
tibi, hanc vniuersalem colligit: Non est peccatum aliqua
substantia: qua ait respondendum huic quæstioni: Num pec-
catum sit substantia, res existentia, vel corpus? Lib. de na-
tura & gratia contra Pelag. cap. 19.

XXIX. Et satis clara sunt hæc lib. 1. contra Iulianum
Pelagianum cap. 9. Nihil, inquit, est aliud malum nisi priua-
tio

tio boni. Agit autem ibi disertè de radice mali, ut appellat peccatum originis, & capite precedente dixerat: Malum non esse aliquid.

XXX. Hæc, ait, doctrinæ Catholicæ sanitas est, qua Manichææ pestilentie virus expellitur. Vnde ille Doctor meus, tui etiam mali Doctoris ore laudatus Ambrosius, in eo libro quem de Isaac & anima scripsit: Quid ergo est, inquit, malitia nisi boni indigentia? Non enim sunt mala, nisi quæ priuantur bonis, qua indigentia boni radix malitiæ est lib. I. contra Iulianum cap. Ultimo.

XXXI. Idcirco D. Melanthonem rectè censuisse credimus, dum in loco de causa Peccati sic scripsit: Hoc moneri studiosos utile est, quid propriè sit peccatum, ut discernantur res conditæ à Deo, & peccatum, quod est conturbatio seu confusio ordinis diuini. Ideò rectè dicitur: Peccatum est defectus siue priuatio. Et paulò post disertè inquit: Peccatum non est res positiua.

XXXII. Huc pertinet phrasis in scholis recepta. Peccatum est nihil.

XXXIII. Sed cauillatio diluatur: Cum defectus nihil sit, id est, non sit res positiua (verba Melanthonis recensemus) cur irascitur DEVS nihilo?

XXXIII. Respondendum est: Magnum discrimen est inter nihil priuatiuum & nihil negatiuum. Quia nihil priuatiuè intellectum requirit subiectum, & est in illo subiecto quædam destructio, propter quam subiectum reicitur.

XXXV. Etiam in actualibus peccatis, quorum appellatio videtur aliquid positiuum polliceri, sic se res habet, ut pec-

ut peccata sint non ipsi motus per se, qui sunt res positivæ,
sed propriè defectus, qui non sunt malum positivum, sed boni-
tatis signis & privatio.

XXXVI. Hoc à multis intricatum egregiè explica-
tur à D. Philippo, cum inquit: Sed in actualibus quoq;
facile est intelligere defectus, si intuearis non solum facta,
sed mentem regentem facta. Eva comedens Pomum non
regitur luce DEI. Illud non regi luce DEI, & volunta-
tem auersam esse, defectus esse non obscurum est, et si interim
accedunt motus externi & interni, qui sunt res positivæ.

XXXVII. Concupiscentia sanè res est positivæ, quas
tenus appetitionem naturalem consideras, sed siue de origi-
nali siue de actuali peccato usurpetur, semper opus est dis-
tinctione inter id quod positivum est, & ἀναξίον, quæ pro-
priè peccati rationem sustinet.

XXXVIII. Monemur de hoc ab ipsa lege, cum con-
cupiscentiam limitat additis repetitis & inculcatis illis, quæ
illicite appetuntur. Non concupisces domum proximi tui.
Non concupisces uxorem proximi tui, neq; servum eius, nec
ancillam eius, neq; bovem eius, neq; asinum eius, neq; quic-
quam proximi tui.

XXXIX. Vnde sunt circumspectæ pbrases Apostolo-
rum. Appellatur enim ἡτιδουμία τῆς σαρκός. Gal. 5. Ephes. 2.
τῆς ἀπειρίας. Ephes. 4. ἡτιδουμία κακῆ. Col. 3. σαρκινῆ. 1. Pet. 2.
Et 2. Pet. 1. Φθορῆ ἐν ἡτιδουμία.

XL. Manichæi, etsi malam concupiscentiam statue-
runt, distinctionē tamē inter vim & motum naturalem atq;
horum prauitatem sustulerunt, Pelagiani concupiscentiam
totam

totam laudarunt, vitio planè negato, sed vtrisque se opposuit
Augustinus, doctrinam nostræ confessionis asserens & de
fendens, tum in alijs libris, tum ex professo in ijs, quos de
nuptijs & concupiscentia scripsit ad Valerium.

XL I. Nec poterit alteruter errorum effugi, nisi quod
privatiuum est in concupiscentia malum, & non quod positi-
uum bonum est, peccatum dicamus, siue originale, siue
actuale.

XL II. Cauendum tamen, ne privatio in peccato origi-
nali intelligatur amissio, sine distorsione & corruptione na-
turæ, quæ reliqua est.

XL III. Est enim peccatum originis non solum ca-
rentia iustitiæ, sed etiam iniusticia in homine deprauans ome-
nes reliquias creationis.

XL IIII. Sed hæc ipsa iniusticia & prauitas in natu-
ra hominis nihil est nisi privatio, etsi sit gradus atrocissimi.

XL V. Hoc respiciens Apologia Augustanæ confessio-
nis citat dictum Thomæ: Peccatum originis habet privatio-
nem originalis iustitiæ, & cum hac inordinatam dispositio-
nem partium animæ. Vnde non est privatio pura, sed habitus
quidam corruptus.

XL VI. Errant autem, qui putant hoc dicto stabiliri
opinionem, quod peccatum originis sit res positiua propriè
dicta.

XL VII. Quid enim est inordinata dispositio quàm
inordinata? Et quid inordinata quàm defectus ordinis?

XL VIII. Quos appellatio habitus detinet, quò minus
positiuum mittant, hi expendant, quod habitus hic non pos-
sit

B

fit

sit accipi, ut in Dialecticis, ne peccatum originis imitatione contractum statuatur, sed pro inherencia & duratione usurpetur, quæ tamen defectus sint, & positivam rem non constituent.

XLIX. Deinde quod Thomas habitum corruptum vel inordinatam dispositionem tanquam *συνώνυμα* refert, aut si unum alterius consequens malis, et si Thomas velit, nequit tamen plus inferre per consequens, quam per antecedens instituerit.

L. Alij scholastici privationem istam explicarunt hoc simili, veluti si de capite virginis dematur corolla, virgine in omnibus suis naturalibus integra. Hæc est pura privatio, quam negat Thomas, siquidem peccatum originis privatio talis & tanta sit, qua præter amissionem ingentium bonorum horrenda corruptio inuasit subiectum.

LI. Nec nostra est interpretatio de inherencia & duratione non positivi mali propriè dicti, sed defectus, cum Apologia hanc subiiciat inquiens: Sunt enim durabiles defectus in natura.

LII. Constat itaq; peccatum confessioni Augustanæ non esse quiddam positivum, sed privationem, et si hæc ingens sit, abominabilis, non fugax sed durans naturæ corruptio.

LIII. De privatiuis tamen adhuc limitatione est opus, & commonefactione, et si illa ex mentione mali seu vitij intelligi possit.

LIIII. Ut enim privationes vel ante perfectionem creaturæ fuerunt, veluti cum terra dicitur fuisse vasta & inanis, vel in integra natura ordinatæ sunt, ut tenebræ: ita

in secunda specie qualitatis non solum dantur δυνάμεις sed
etiam ἀδυναμίας φουρηγί, quæ DEO debentur, vel creanti
vel cessanti.

LIV. Augustinus quoq; hunc defectum bonum vocat, qui
est à malo in bonum In Psal. 118.

LVI. De huiusmodi Priuationibus hic non agimus,
verùm de tali, quæ cum exordio peccati cœpit & peccati
formam præbet.

LVII. Nam mala, quæ per μετέθεσιν Adæ intrarunt
in mundum, discernenda sunt in malum culpæ & malum
pœnæ.

LVIII. Quatenus priuatio quædam pœna DEI est,
opus DEI negare non audemus. Esa. 45. Ego Dominus
faciens pacem & creans malum. Amos. 3. Non est malum
in ciuitate, quod non fecit Dominus.

LIX. Quatenus culpa, DEV Seius autor & causa
nunquam dicendus est: Deus enim non vult iniquitatē sed o-
dit. Ps. 5. DEI perfectū est opus, & omnes viæ eius iudicis
um, DEV S veritas, & non est iniquitas in eo, iustus &
rectus est DEV S. Deut. 32.

LX. Etsi autem corruptio secuta lapsum primorum
parentum, in ipsis fuit tum Peccatum, quod circumtulerunt,
& in posteros propagârunt, tum pœna lapsus ipsorum, itaq;
vtrumq; in vno datur, diuerso tamen respectu ista sunt ac-
cipienda, nec forma peccati cum pœna, quæ est iustitiæ opus,
confundenda est.

LXI. Augustinus lib. 5. contra Iulian. Pelagian. cap. 3.
multa exempla ex sacris commemorat, quæ conuentum

uendam vtriusq; demonstrant, & simul conuincit lecto-
rem multis, quod peccatum & poena nihilominus realiter
discrepent, & haec sit sanctum D E I opus, illud malum,
quod oderit Dominus.

LXII. Modum tamen conciliationis penitus exquisi-
sitè declarari posse diffidens, cum iudicia D E I sint abyssus
multa. Psal. 35. sese ad modestiam, quam imitari decet,
componit. Curauit, inquit Apostolus dicere, quanta poena
sit, à Deo tradi passionibus ignominiae, siue deserendo,
siue alio quocung; vel explicabili vel inexplicabili modo, quo
facit haec summè bonus & ineffabiliter iustus.

LXIII. Licet igitur in priuatione detestabili, quod
peccatum originis est, etiam poena D E I iustissima concu-
rat, vt tamen reale est vtriusq; discrimen, ita vicissim re-
spectu poenae illam tantum priuationem hinc intelligimus, quae
peccatum est propriè, quodq; accidens esse vitium nunc pro-
babimus.

LXIII. Vt omne, sic imprimis originale peccatum
inopia est. 1. Iob. 3.

LXV. Inopia est priuatio seu carentia iusticiae & san-
ctitatis verae, debite inesse hominibus. Psal. 14. 53. Rom. 3.
Eph. 4.

LXVI. Haec non est substantia hominis, propter ra-
tiones in praemissis disputationibus demonstratas.

LXVII. Quia tamen non est quiddam negatiuum,
necessariò erit accidens, nisi in sufficiens ista distinctio do-
ceatur.

LXVIII. Nimis autem morosi sunt, qui nisi pro-
posi.

positionis Theologicae literas, syllabas & voces eadem combinatione & eodem contextu in sacris tabulis extantes viderint, nulla ratione, etiam aliàs re tota ex sacro codice probata, mouentur ad consensum.

LXIX. Qui porrò inde occasionem querunt hostiliter dissentiendi, pertinaciter contra pugnandi, & miserè turbandi Ecclesiam, nã illi iudicium auferent, quicumq; fuerint. Gal. 5.

LXX. Accidens certè non adeò exosa vox est sacris literis, vt eam non recipiant, nec adeò tenuis significati, vt de rebus grauissimis Spiritus sanctus ea non vtatur.

LXXI. Quid atrocius & formidabilius morte? & num hoc epitheto grauius vllum sacra scriptura inuenit peccato originis, quod est mors, hoc est priuatio vitæ spirituales caelestis? Gen. 2. Eph. 2.

LXXII. Mors verò etiam damnandorum accidens appellatur in sacris literis. Nam Ecclesiastæ. 2. dicit Salomon: Cognoui ergo, quod vnum accidens sit sapienti & stulto. Ecclesiastæ 9. Accidens vnum iusto & iniquo, bono & mundo & immundo, sacrificanti quoq; & ei qui non sacrificat, sicut bonus, sic qui peccat.

LXXIII. Hic mors impij, quæ peccato atrocissimo, originali nimirum etiam innumeris usq; fœdissimis aetualibus aucto, ceu talione respondet, vocatur מקרה & accidens, & genus hoc leuius ducetur peccato originis?

LXXIIII. Eadem appellatio tribuitur pollutioni & immundicie. Deut. 23. Cum fuerit in te aliquis qui fuerit immundus מקרה לילה accidente nocturno, seu pollutione

lutione nocturna, egrediatur extra castra, & non ingredias-
tur in ea. Similiter accipitur. 1. Sam. 20.

LXXV. Imò peccato immanis pertinaciae, quae **DE**
VM ad sextuplam poenam irritet, accommodatur. Leuit.
23. Vbi sic inquit Dominus: Quod si per haec non recipiatis
doctrinam meam, sed ambulaueritis mecum **קרי** in acci-
dente, ambulabo & ego vobiscum **בקר** in accidente, &
puniam vos septies propter peccata vestra.

LXXVI. Insignis hic doctrina proponitur, quòd de-
uiantes à voluntate **DEI** versentur in accidente aduersan-
te Legi, qua ^{à voluntate} **DEVS** offensus nolit vicissim tum
propriam exercere opus benignitatis, sed iram suam effun-
dendo quasi opere accidentali vlcisci peccatum hominum.

LXXVII. Sic enim repetendo inculcat & declarat
sententiam Dominus: Si ambulaueritis mecum in acciden-
te, ambulabo & ego vicissim in ira accidentis, & corripiam
vos etiam ego septies propter peccata vestra.

LXXVIII. Eandem sententiam de Domini opere
בקר Apologia Augustanae confessionis in loco de poeni-
tentia ex 28. Esaie sic docet: Terrere opus **DEI** alienum
vocatur, quia **DEI** opus proprium est viuificare & con-
solari.

LXXIX. Haec testimonia sunt grauissima, sed
quibusdam fortè ideò non satisfacient, quod apertius de
actuali, quàm de originali peccato pronuncient.

LXXX. Hi tamen norint, etiam constante ista ex-
ceptione nos hoc lucrari, quod vocabulum Accidens etiam
in Dei verbo extet, & vsurpetur de peccato actuali maxi-
me

mè execrabili, imò de morte impiorum, qua peccatum ve-
hementer terribile reddatur, cum Psal. 34. dicatur: Inter-
imet impium malitia. Illam ipsam mortem iustitiae regula
non patitur tenuiorem estimari ipso peccato originali, vt
sic obturentur ora vociferantium; Vocem istam, vt Philo-
sophicam dedecere Theologum, & esse genus rerum leui-
cularum.

LXXXI. Sed non istud tantum obtinuimus, si spe-
cierum cum genere cognationem obseruauerimus.

LXXXII. Quid enim discessus à lege DEI aliud
est, quam àuopia?

LXXXIII. An non peccatum originale & actuale
species sunt vnius generis, & àuopia vtrumq?

LXXXIII. Hæc verò àuopia dicitur accidens in sac-
ra scriptura testibus sententijs prædictis.

LXXXV. Ergo per sacram istam scripturam etiam
peccato originis defertur hoc genus, quod sit accidens.

LXXXVI. Quid quod de peccato originis disertè ac-
cidens prædicetur Ecclesiastæ cap. 9. Vbi sic legimus, Hoc
malum est inter omnes, quæ sub sole fiunt, quod accidens
vnum est omnibus. Et cor filiorum Adam plenum est ma-
litia, & miseriæ in corde eorum in vita sua, & post hoc ad
mortuos.

LXXXVII. Satis clarè affirmatur vnum esse acci-
dens omnibus hominibus, quia omnes natiuitate ex parente
Adam cor habeant plenum malitia & insania, quod certè
est originale peccatum.

LXXXVIII. Post hæc certa est demonstratio ad re-
gulam

gulam probatissimam confecta: Cui competit definitio, eidem
competit definitum.

LXXXIX. Manifestum enim est ex scriptura sano
cta, quod Peccatum originis non sit substantia, neq; pars sub
stantiae hominis, sed in hoc insit mutabiliter.

XC. Homo totus, & omnibus partibus substantiae per
fectus fuit, cum nondum esset peccatum. Gen. 1. & 2.

XCI. Nec fuit peccatum hominis originale, antequam
inesset homini, quemadmodum veteres Manichaei mentiti
sunt, sed cum accideret homini principium habuit.

XCII. Hoc olim Basilius vrsit Manichaeos in lib. quem
aduersus ipsos scripsit, citante Augustino lib. 1. contra Iulian.
Pelag. cap 5. Malum ait non esse substantiam sed conuer
sationem ex accidente venientem. Item: Accessit, & prin
cipium accessionis non substantiam habuit sed voluntatem.

XCIII. Idem probat & peccato originis ita accommo
dat Augustinus: Ista ita recte dixit S. Basilus, vt etiam
de ipso malo, quod per Adam intrauit in mundum, & quod
omnes homines pertransiit, bene possit intelligi, quia & ip
sum accessit naturae humanae. Non enim sic est primitus con
dita, & principium accessionis non substantiam habuit, sed
voluntatem siue mulieris, quae à serpente seducta est, siue
viri eius, qui seductae ad peccandum consensit uxori.

XCIII. Cum etiam accessisset peccatum, substantia ho
minis tota mansit in primis parentibus. Gen. 2. Dominus ho
minem lapsum vocans ait: Adam vbi es? Qui similiter de
Eua sua loquens inquit: Mulier quam dedisti mihi sociam,
ipsa dedit mihi de arbore ista, & comedi. Cum autem Eua

porrie

porrigeret pomum. Adæ, iam tum ipsa ederat & corrupta
erat.

XCIV. Mansit quoque substantia à Deo creata in posteris
Adæ. Gen. 6. Delebo hominem, quem creavi de facie terræ.
Gen. 7. Delebo omnem substantiam, quam feci de superficie
terræ.

XCVI. Nequaquam igitur facta est transubstantiatio
per peccatum, unde vel tota substantia vel pars substantiæ
hominis extiterit peccatum, & sic propriè dici possit ipsum.

XCVII. Quamobrem & sic constat, quod peccatum o-
riginale hominis non sit substantia, nec pars substantiæ ho-
minis.

XCVIII. Manifestum quoque fit ex prædictis, quod
peccatum originis sit in alio, hoc est, in homine, & quod pec-
catum originis & homo ipse discerni debeant tanquam aliud
& aliud.

XCIX. Non aliud est peccati huius esse, quam ex
inesse, siquidem non fuerit antequam inesse cœperit, nec ut
substantia vel per essentialem transmutationem accesserit
aut extiterit.

C. In hanc sententiam Augustinus docet de vera innocen-
tia. num. 296. Non potest esse vllum malum, nisi in aliquo
bono, quia non potest esse, nisi in aliqua natura.

CI. Et Paulus de peccato suo conquerens ait: ἡ ὀμιλία ἐν
ἐμοὶ ἀμαρτία. Rom. 7. ut eius esse ex inesse ostenderet.

CII. Ut verò non fuit hoc peccatum, antequam inesset,
ita etiam extersum nihil negatiuum, & sic nullibi futurum
est.

C

CIII

CIII. Testatur hoc Apostolus. 1. Cor. 15. Tunc fiet illud, quod scriptum est: Absorpta est mors ad victoriam Vbi tua est mors victoria? Vbi tuus o mors aculeus? Aculeus autem mortis peccatum est.

CIIII. Rursus igitur rectè Augustinus de vera innocentia. num. 144. Sola ergo bona esse alicui possunt, sola autem mala nunquam.

CV. Qui etiam lib. 2. contra Iulianum Pelagianū citat hanc Ambrosij sententiam. Non à nobis hæc vitia separata alicubi alibi erunt, sed in nobis sanata nusquam erunt.

CVI. Non minus constat, quod mutabiliter insit peccatum, hoc est à substantia hominis sit separabile.

CVII. Definitio enim de _____, ut in scholis loquimur, intellecta, vniuersaliter vera est, quod nimirum omnia accidentia sint separabilia, et si quoad actum quendam agnoscantur inseparabilia.

CVIII. Sicut autem D. Melanthon hanc partem definitionis inde aestimare iubet, quod licet nullæ substantiæ create omnia accidentia exuant, tamen pleræq; subinde alia abijciant, alia assumant.

CIX. Sic parata est nobis de peccato originis eadem probatio. Fuit enim homo, quando non fuit peccatum. Gen. 1. Et Christus verus homo fuit per omnia similis nobis. Heb. 2. absq; peccato Heb. 4. Et in resurrectione hoc ipsum corruptibile induet incorruptionem 1. Cor. 15.

CX. Et quidem tota substantia hominis, nulla eius parte in nihilum redacta, saluabitur. Iob. 19. In nouissimo die de terra surrecturus sum, & rursus circumdabor pelle mea, & in carne.

carne mea videbo Dominum, quem ego visurus sum mihi, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius. 1. Thes. 5. ipse autem DEVS pacis sanctificet vos totos, & integer vester spiritus, & anima & corpus inculpate in aduentum Domini nostri Iesu Christi seruentur.

CXI. Extat sententia Basilij apud Augustinum lib. 1. contra Iul. Pel. cap. 5. qua peccatum originis separabile factetur.

CXII. Quia autem dixerat, facile istud separari posse, Augustinus dictum Basilij sic reddit αδιεγκλιται. Facile posse malum à substantia separari, non humane facile est voluntati, sed misericordie DEI, quod aduersus Manichæos utiq; sufficit.

CXIII. Ac ne vim videatur afferre Basilij verbis, hanc mentem autoris probat inquiring: Ideò non ait Basilius ipsam voluntatem hominis siue substantiam vel naturam malum à se posse facile separare, sed ab ea posse facile separari, sic verba sua librans, ut & Manichæos, contra quos agebat, refelleret, & contra diuinam gratiam humanam superbiam non attolleret.

CXIII. Sic Dominus Lutherus peccatum originis appellauit separabile malum, cum in caput. 38. Gen. com. entans sic ait. Nos qui sumus circumdati carne peccati, credimus & speramus futurum, ut in die redemptionis nostræ ea purgentur, & separentur ab omnibus infirmitatibus, morte & ignomia. Sunt enim peccatum & mors separabilia mala. Idem ibidem vocat carnem separandam & purgandam à peccato.

CXV. Et isto non obstante agnoscimus tamen ἐν τῷ εἶσατορ
ἀναγίας, tenaciter inherens peccatum. Heb. 12.

CXVI. Cum itaq; omnes partes definitionis Accidentis
perspicua affirmatione sacrarum literarum tribuantur pec-
cato originis, haud sanæ mentis erit, qui sic non conuincatur,
vt peccatum originis Accidens esse permittat.

CXVII. Flacius quoq; constanter fatetur actualia pec-
cata esse accidentia.

CXVIII. Atqui ista cum originali ad vnum genus col-
liguntur.

CXIX. Generis itaq; ratione de malo originis idem nos-
men vsurpari necesse est, sicut etiam supra de ἀνομίᾳ monui-
mus, quam scriptura accidens appellat, & quatenus forma
ἀνομίᾳ consideratur, non aliter originali, quam actuali pec-
cato attribuit.

CXX. De appellationibus notissimis, vt sunt privatio,
defectus, carentia, corruptio, & similibus, quæ singulæ sin-
gula argumenta præberent, repetimus hic ea, quæ supra de
accidentibus privatiuis dicta sunt.

CXXI. Nec vlla privatio potest esse substantia, qua-
cumq; etiam ratione facta sit.

CXXII. Nam & tum, cum aliquid substantia privatur,
scilicet vt substantia non existit, nec vlla eius species dari po-
test, quæ non sit aut nihil negatiuum, aut nihil privatiuum.

CXXIII. Ideò nemo sanus substantiæ contrarium, qua-
tenus substantia respicitur, vnquam agnouit.

CXXIII

CXXIII. Magni simul ponderis est dictum Pauli. Rom.

7. ἐμοὶ τὸ κακὸν παρεγένετο.

CXXV. Hoc enim aestimetur librante aduersario Flacio, qui sentiens vim sermonis Paulini in Breui sua censura B. I. ait, Paulo hic malum tantum significare actualia peccata, quæ ipse fateatur esse accidentia.

CXXVI. Hoc testimonio, largiente τὸ παρεγένετο, accidens in loco Pauli, quid clarius? Et quia ab aduersario de ipso nervo litis perhibetur, quid grauius?

CXXVII. Quod si ibidem de peccato originis dici constiterit suffragio Illyrici, constabit quod Paulo peccatum originis sit accidens.

CXXVIII. Illud vero affirmat Flacius, cum in tractatu libellis Prosperi adiuncto F. VII. scribit Apostolum in citato loco potissimum agere de peccato originali. Idem defendit Flacius in disputatione sua Ienensi. pag. 9.

CXXIX. Sed euincamus hoc rationibus textu Apostolico nitentibus. Paulus disertè peccatum in se inhabitans definit esse actualium originem. Non ego, inquit, operor, sed inhabitans in me peccatum.

CXXX. Et qui dicit non se sed peccatum originis esse mali causam, palàm distinguit inter se et peccatum.

CXXXI. Habitat, inquit Hieronymus, quasi hospes, & quasi aliud in alio, non quasi vnum.

CXXXII. Quid porrò aliud dicit, cum peccatum sibi adiacere ait, et ab hoc se liberatum iri sperat, quàm quod distinguat inter se et peccatum suum.

CXXXIII. Natura autem hominis malitiam capit non
partia

participatione mali, sed priuatione boni, id est, non commisceatur alij nature, quæ aliquod malum est, quod Manichei docuerunt, & Augustinus damnauit, recteque damnatum pronunciat Flacius in Defens. Pag. 90.

CXXXIII. Unde nec Apostolus dixit, peccatum sibi vt peculiarem substantiam adiacere, ne error Manichaicus sit Apostolicus.

CXXXV. Restat ergo, vt peccatum originis tanquam accidens homini adiaceat, cum Flacius ipse decernat: Peccatum originis aut substantiam esse aut accidens, nullumque tertium. Nosce te ipsum. Pag. 182.

CXXXVI. Idem docent hæ sacrae scripturae phrasæ, concipiet nasci in peccatis Psal. 51. peccatum in mundum introisse. Rom. 5. Si enim vitanda est Manichaica sententia, quod substantia hominis malo vt peculiari substantiæ non fuerit mixta, quæ tamen infecta & corrupta est peccato introeunte, tam necessario statuendum est, accessisse peccatum vt accidens vitium, quàm necessario statuit Flacius, quæ thesi 133. & 135. citauimus, & tanquam eximia momenta ab vtraque disputantium parte accepta notanda monemus.

CXXXVII. Sic ad Heb. 12. peccatum originis appellatur *ἡ ἀμαρτία* tenaciter inherens peccatum, quod tamen iubetur deponi.

CXXXVIII. Et David Psal. 51. precatur sibi misericordiam, peccatum verò etsi sibi concepto & nato inhererit, deleri petit. Idem rogat lauari à peccatis et mundari, quæ Phrasis sacris literis est frequentissima.

CXXXIX. Ex his constat distinctio substantiæ hominis & peccati

et peccati, etsi hoc tenacissimè in illa inhaereat: Realis item
vtriusq; separatio, et quidem homine sua substantia per mi-
sericordiam DEI saluo et incolumi. Nec licet distinctionem
istam, quasi inter substantiam et substantiam detur, intelli-
gere. Peccatum igitur ut accidens inhaeret, deponitur, exo-
purgatur, deletur.

CXL. Nec effugit, qui distinctione hominis renati et
non renati, quam non negamus, querit diuersitatē iudicij de
peccati propria natura, quæ una est.

CXLI. David enim dudum renatus fuerat, cum funde-
ret orationem Psalmi 51. et tamen illud ipsum peccatum de-
plorat, quod in conceptione acquisiuerat, ne relapsus nouum
peccatum originis contraxisset, aut post regenerationē aliam,
quàm innati vitij formam agnoscere putetur.

CXLII. In renato peccatum sublatum est, non ut non sit,
sed ut non imputetur, verè statuit Augustinus. Manet igitur
peccatum in renato quod fuit antea.

CXLIII. Ac licet in renato in seruitutem spiritus rediga-
tur, magisq; gradu deficiat quotidiana renouatione, tamen
neutra conditio in superstite generis naturam permutabit.

CXLIII. Huc facit, quod Tertullianus lib: de resur-
rectione carnis inquit: Vetustatem et nouitatem hominis ad
moralem, non ad substantialem differentiam pertinere de-
fendimus.

CXLV. Reluctatur tamen adhuc Manicheus, illud præ-
tendens, quod peccatum dicitur viuere, agere, militare, reg-
nare.

CXLVI.

CXLVI. Sed prosopopœia est, quam etiam in datis exemplis professus est Illyricus 2. parte Cl. fol: 360.

CXLVII. Dicitur autem peccatum operari non per se, sed propter subiectum viuum & operans, in quo peccatum inhabitat, quem sensum Apostolus edit inquit. Habitans in me peccatum operatur. Rom. 7.

CXLVIII. Rectè dicimus, impios sermones esse fructus peccati originis, & tamen peccatum non loquitur. Humana loquela (inquit Dominus Lutherus in 23. cap: Gen. pag: 218.) est creatura DEI, licet per peccatum originis vitiata. Aliud igitur est loqui, aliud impia & vana loqui. Loquela est hominis ex beneficio creationis DEI, impietas est peccati, quæ fructui naturæ inheret, sicut naturæ peccatum originis inheret.

CXLIX. Quod attinet ad extenuationem peccati, quam ex voce accidentis vt necessarium consequens perpetuò occurrant Manichæi recentes, ad id responsum est supra.

CL. Adde autem mortem Christi, quæ certè est augustissima, nulloq; modo extenuanda, cum per hanc abolitus sit Satanas, qui mortis habebat imperium. Heb. 2.

CLI. Et tamen mors illa, quatenus mors fuit, verè humana fuit. Christus enim tentatus in omnibus fuit similiter nobis absq; peccato. Heb. 4. Et Christus mortificatus carne dicitur. 1. Pet. 3.

CLII. Mors autem humana accidens dicitur Salomoni, nec quisquam sanorum mortem substantiam Christi esse somniauit. Nemo deniq; piorum mortem Christi propterea extenuat, quia non faciat eam Christi substantiam.

CLIII.

DLIII. Flacius quoque sic argumentatur. Si conceditur peccatum originis esse Accidens, sequetur substantialia verba, que scriptura de peccato usurpat, esse meras & ineptissimas hyperbolas. Demonst. pag. 358.

CLIIII. Sed non est necessarium, ut data hyperbole denatur ineptia.

CLV. Lutherus contra Latomum scribens hyperbolen ait in sacra scriptura frequenter reperiri, qui tamen ineptias spiritui sancto non tribuit.

CLVI. Et Flacius in 2. parte Cl. pag 354. sic scripsit: Cor lapideum, adamantinum, cervix ferrea, frons aenea esse epitheta, habentia hyperbolen & metaphoram.

CLVII. Vnum adhuc est, quod multos pios, antequam recte informarentur, turbavit, ita scilicet obiectum: Accidentis de peccato originis assertio Pelagianorum errori fauet, quos Ecclesia Christi haereticos declaravit, nec potest resisti istius haeresis reliquijs, nisi fiat, quod Lutherus & alij in Pontificijs & Synergistis refutandis fecerunt, nempe ut explodatur propositio: Peccatum originis esse accidens vel qualitatem.

CLVIII. Gravissimam audimus rationem, qua piorum animi merito mouerentur, nisi & male applicaretur, & narrationem assumeret *à visignev.*

CLIX. Desideratur enim consequentia, qua probetur Pelagianus, qui peccatum originis faciat accidens.

CLX. Nec ullibi legitur, quod Ecclesia Christi inter Pelagianorum errores retulerit, quod dixerint: Peccatum originis esse accidens vitium.

D

CLXI.

CLXI. Imò qui peccatum originis planè negârunt, cum nihil tale ab Adamo propagatum, sola autem imitatione contracta vitia concesserint, quomodo hi potuerunt eius erroris damnari, quod peccatum originis dixerint esse accidens?

CLXII. Hoc autem refert Augustinus, quod ob hoc ipsum, quod concupiscentiam accidens vitium negârunt, & Manichæi & Pelagiani damnati fuerint. Sic enim scribit contra duas Epistolas Pelag. ad Bonifacium lib. 2. cap. 2. Manichæi carnis concupiscentiam non tanquam accidens vitium, sed tanquam naturam ab æternitate malam vituperant. Pelagiani eam tanquam nullum vitium, sed naturale sit bonum, insuper laudant. Catholica utrosq; redarguit, Manichæis dicens: Non natura sed vitium est Pelagianis dicens: Non à patre sed ex mundo est, ut eam velut malam valetudinem sanari utriq; permittant, desinendo illi tanquam insanabilem credere, isti tanquam laudabilem prædicare.

CLXIII. Etsi autem Semipelagiani, quales adhuc fouet Romana Ecclesia, peccatum originis fatentur, idq; accidens appellant, tamen ab Orthodoxis hoc ipsum minimè culpatum, nec ab Ecclesia Catholica reiectum est.

CLXIII. Nec Augustinus, qui sentinam Pelagianam totam suis scriptis exhausit, vnquam tentauit negationem istius, quod peccatum originis sit accidens, sed affirmationem eius disertam edidit, & constanter retinuit.

CLXV. De nuptijs & concupiscentia ad Valerium lib. 1. cap: 17. sic scribit. Carnalis concupiscentia non est ex naturali connubio veniens bonum, sed ex antiquo peccato accidens malum.

CLXVI.

CLXVI. Lib. 4. hypognost. Libido est in hominibus per peccatum primorum parentum accidens malum.

CLXVII. Lib. 3. cap. 9 contra duas epistolas Pelagianorum Homo dum nascitur, quia bonum aliquid est, in quantum homo est, Manichæum redarguit, laudatq. creatorem. In quantum verò trahit originale peccatum Pelagium redarguit, & habet necessarium Saluatore. Et mox. Concupiscentia carnis nostræ naturæ est accidens vitium.

CLXVIII. Sepe etiam Augustinus sui præceptoris Ambrosij consensum allegat, cuius hæc est confessio lib. 1. de uocatione gentium cap. 3. A Diabolo cum homo spoliaretur non voluntate, sed voluntatis sanitate priuatus est, quia nec detrudi ab innocentia statu posset, nisi voluntate peccaret. Quia ergo natura erat bona, qualitate facta est mala. Item lib. 1. Hexam: cap: 8. Non substantialis sed accidens est malitia, quæ à naturæ bonitate deflexit.

CLXIX. Vt verò nullum extat testimonium Orthodoxæ vetustatis, quod ad euitandum Pelagianismum sit fugienda hæc definitio: Peccatum originis est accidens vitium: ita nullus locus in Lutheri aut fidelium ipsius Collegarum scriptis ostendi potest, in quo negatum sit, peccatum originis esse accidens vel qualitatem.

CLXX. Hoc autem culpatum est & meritò, quod leuens qualitatem fecerint & Pontificij & Synergistæ.

CLXXI. Sic enim de hoc controuersia statu Apologia confessionis Augustanæ habet. Quis non videt, quam præposterè sentiant aduersarij? Leuiore morbos in natura hominis agnoscunt, grauiore morbos non agnoscunt, de quibus tamen ubiq. admonet scriptura.

D 2

CLXXI.

CLXXII. Nec Lutherus, qui Pontificiam & Erasmi-
anam synergiam planè prostravit, veritus est peccatum origi-
nis fieri qualitatem, modo atrox intelligatur. Sic enim
habet in Psal: 90. Siue qualitatem siue morbum vocauerimus
peccatum originis, profectò extremum malum est.

CLXXIII. Flacius quoq; et si multa ex scriptis Domini
Philippi collegit, quæ improbavit, tamen etiam tum, cum ali-
quot annos contra Synergiam certasset, nequaquam hoc in
ipso reprehendit, quod peccatum originis statuerit esse
accidens.

CLXXIII. Imo cùm concertatio de libero arbitrio
ἐν ἀρχῇ versaretur, paulò ante celebrem disputationem Vi-
nariensem Ienæ tractatum edidit de peccato originis, in quo,
et si iam tum ita duriter loquatur, ut opinione de veneno posi-
tuo Manichæismum sapiat, peccatum tamen originis quali-
tatem appellavit, quem locum postea in recuso libello, ex-
puncto Qualitatis nomine, mutavit, itaq; indicium præbuit, se
novo spiritu afflari.

CLXXV. Quæ deniq; Evangelicarum Ecclesiarum hac in
parte doctrina fuerit, antequam Flacius eas nouo dogmate
inficeret, clavis scripturæ, ab ipso magna ex parte ante inno-
uationem conscripta, multis in locis testatur, id quod hic vno
atq; altero testimonio notasse operæ pretium erit.

CLXXVI. In 2. parte Cl. fol. 199. Aliquando nomen
significans Accidens iungunt Hebræi subiecto seu substantiæ
per præpositionem Beth In. Vt Psal. xi. Ecce in iniquitate
formatus sum, & in peccatis concepit me mater mea, id est,
ecce iniquus formatus sum, & peccatorem concepit me ma-
ter mea.

CLXXVII.

CLXXVII. Hic verò locus Psalmi sedes est doctrinae de peccato originis, qui cum substantia hominis à peccato originis manifestò distinguat, & iniquitas atq; peccatum Illyrico ibidem sint accidentia, nostram certè affirmatiuam plurimum munit.

CLXXVIII. In 2. parte Cl. fol. 245. In constructione aliquando alia voces copulantur cum substantia, cum deberent copulari cum accidente. Iohan. 5. Noui vos, quòd charitatem non habeatis. Coniungit (nosse) cum substantia (vos) cum pertineat ad accidens, nempe habere aut non habere charitatem. Hæc rursus Flacius.

CLXXIX. Hic verò quatuor tradit Flacius, quæ alibi studio defendendi nouam suam opinionem negat. x. Distinctionem inter substantiam hominis & peccatum in ipsa substantia esse veram.

CLXXX. Secundo: Pronomina Ego & Tu in huiusmodi constructione denotare substantiam hominis.

CLXXXI. Tertio: iusticiam originalem & peccatum originale vtraq; esse accidentia distinguenda à subiecto seu substantia. Sicut enim non habere charitatem ipsa est peccati originalis forma: ita habitus huic priuationi oppositus erit iustitia originalis, etsi de renouatis etiam motibus usurpetur.

CLXXXII. Quarto: Licet scriptura loquens de peccato ad substantiã se conuertat, in vera tamen interpretatione, cum queritur quid sit peccatum, non substantiam sed accidens accipiendum esse, id quod bene notetur, contra substantialis alium verborum abusum toties repetitum à Flacio.

D 3

CLXXXIII.

CLXXXIII. 2. parte Cl. fol. 246. Esaie. i. Si peccata
vestra erunt sicut Coccinum, sicut nix albescent: id est, si vos
ob peccata rubebitis vel maculati eritis, lauabimini & deal-
babimini à me sanguine Meschie supra niuem. Tribuitur id
accidenti, quod conuenit subiecto seu substantie. Et hæc
Flacius.

CLXXXIII. Quid igitur desideramus perperam dis-
putantem, quem habemus tam in genuè confitentem, quod nos
affirmamus?

CLXXXV. Iesus Christus Filius Dei illuminet suo
sancto spiritu cecorum mentes, nec patiatur lucem, quæ nobis
ipsius beneficio accensa est, & ab ipso solo fouetur & auge-
tur, extingui, sed perpetuò eam alat, & magis magisque ex-
uscitet, ad nominis sui gloriam, nostramq; eternam salu-
tem. Amen.

FINIS.

ta
os
al
id
ec
isa
os
no
bis
rea
ce
le

m
o
n
o
t
o
t
o
o
o
o
o

117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

AB 61 430

ULB Halle

3

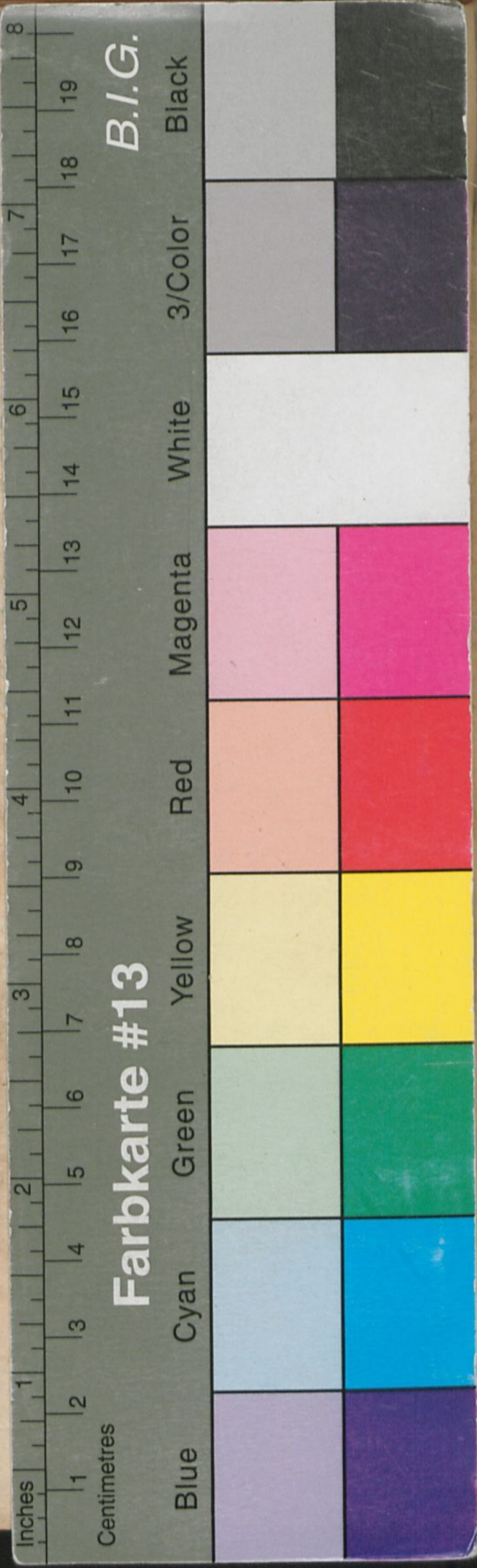
002 694 131

SK

8. 23

DISPUTATIO V.
DE PECCATO
ORIGINIS,

Quod, auspice Christo,

PRAESIDE DANIELE HOF-
MANNO D. M. HENRICVS BOE-
thius Hebrææ linguæ professor,
responsurus pro consequenda
licentia in Theologia

Probabit esse Accidens vitium,
22. Martij.

Nº 1586.

Helmstadij Excusa per Iacobum Lucium.

8

